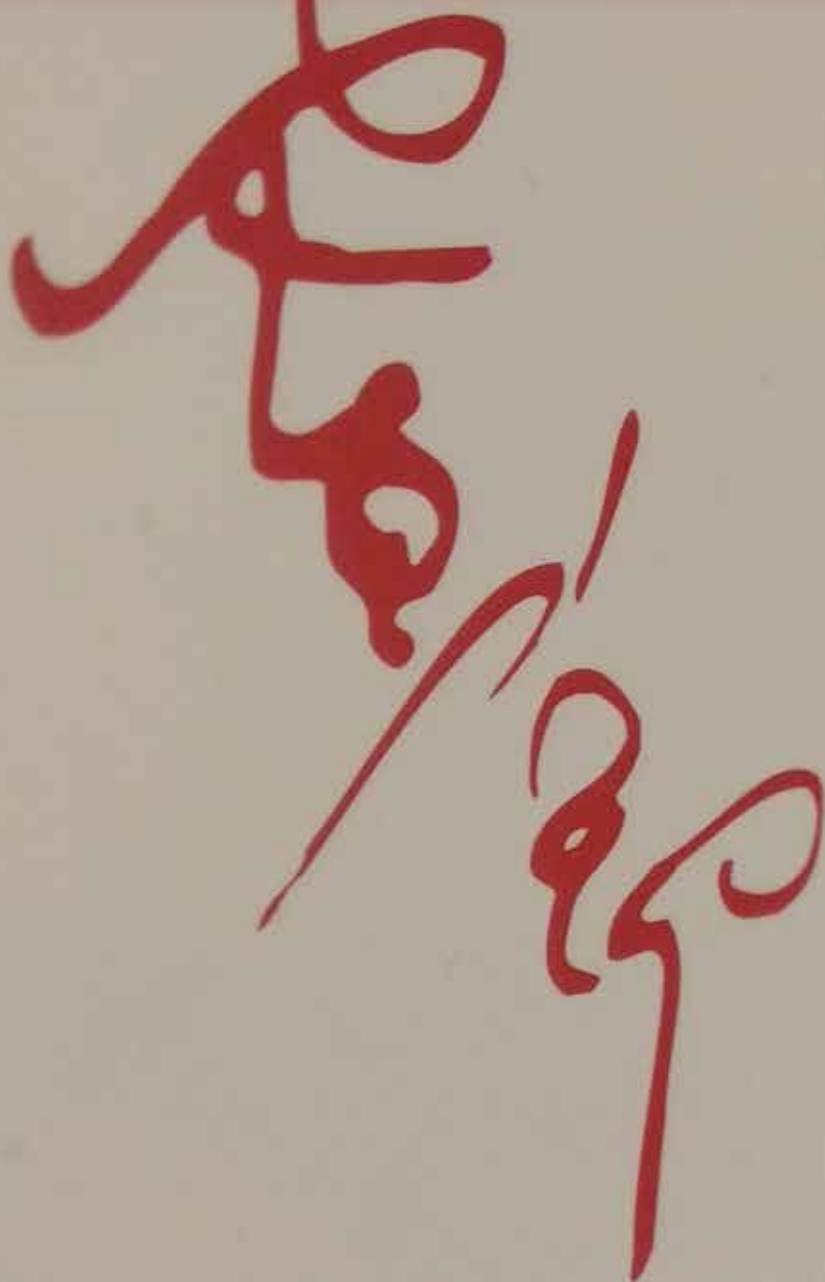

Kulturni

L I S T

O B Č I N E Š O Š T A N J

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXIII
ŠT. 5
30. MAJ 2019

Jubilej

Pol stoletja delovanja MePZ Svoboda

Druži jih prijateljstvo in – Anka

Mešani pevski zbor Svoboda je s svečanim koncertom ob 50. obletnici delovanja, ki je bil 25. maja 2019 v domači osnovi šoli, potrdil sloves odličnega sestava naše občine, ki se je že večkrat dokazal tako v Sloveniji kakor v tujini. Utrinek s koncerta v naslednji številki, s kratkimi vpogledi od »znotraj« pa so zbor predstavili zborovodkinja Anka Jazbec, predsednik Peter Anželak in Romana Sevcnikar, ki poje pri zboru že od vsega začetka. Čestitamo vsem članom in želimo ubranega petja in sinergije še naprej.

Foto »Izziv«

ANKA JAZBEC

Kdaj ste prevzeli vodenje MePZ Svoboda in s kakšnimi predhodnimi izkušnjami?

Najprej sem v njem prepevala, že v času, ko sem hodila v gimnazijo, nato pa sem že v prvem letniku študija prevzela njegovo vodenje, saj je zbor ostal brez zborovodje. Takrat je bila to zame zelo zahtevna naloga, hkrati pa velik izziv, saj sem se odločila za študij glasbe. Imela sem sicer nekaj izkušenj. Že pet let pred tem sem namreč vodila cerkveni otroški zbor v šoštanjski fari, a to je bilo dosti premalo za vodenje takšnega sestava, kot je Svoboda. Teško je bilo naslediti prejšnjo odlično zborovodkinjo prof. Danico Pirečnik, toda s podporo takratnih pevcev in mojih domačih sem znova in znova nabirala pogum, izkušnje in znanje. Zbor Svoboda naj bi prevzela le začasno; no, vodim pa ga še danes ...

Katera znanja, izkušnje in dela ste prevzemali v tem času poleg zboru?

Sočasno z vodenjem MePZ Svoboda sem vodila tudi OPZ in MPZ na OŠ Šmartno ob Paki, kjer sem bila zaposlena dvajset let. Tudi ta zbor sta dosegala zavirlive uspehe na državnem in mednarodnem nivoju. Hkrati s temi zbori sem v šoštanjski fari še naprej vodila cerkveni OPZ in tudi vokalno skupino Mihelce, ki

so jo sestavljale pevke, ki so prerasle otroške vrste. S temi dekletki, zdaj že ženami in mamicami, še vedno prepevamo ob različnih priložnostih.

Leta 2004 sem dobila povabilo, da prevzamem Otroški pevski zbor RTV Slovenija. Po težki odločitvi, saj sem bila že zelo obremenjena, sem prav zaradi novih izzivov to vodenje tudi sprejela. Rada delam z najmlajšimi in tudi s starejšimi, kajti vsaka od teh skupin mi daje nove, še neodkrite izkušnje, nova znanja, ki jih lahko prenašam z ene skupine na drugo.

Ste kot mlado dekle težko pridobili avtoriteto?

V začetku vodenja sem kot mnogi pomislila, ali si bom sploh lahko ustvarila red, avtoriteto, spoštovanje. Vendar s tem nisem imela posebnih težav. Najbrž imam v sebi vztrajnost in močno voljo, da nekaj dosežem, že podedovano od staršev, ki sta morala vse življenje trdo delati, da smo lahko lepo živeli. Pri vsej svoji odločnosti pa sem si zelo želela ohraniti prijateljski odnos s pevci. Menim, da mi je to tudi uspelo.

Kdo vse je bil strokovni vodja sestava pred vami?

Ustanovitelj in prvi zborovodja MePZ Svoboda je bil Julij Pačnik, ki je zbor vodil do leta 1978, za njim pa ga je štiri leta vodila Danica Pirečnik. Kako bi ocenili zbor sedaj, glede na tisti čas, ko ste ga prevzeli?

Zbor je bil vseskozi na visokem nivoju. Res pa je, da je nivo slovenskega zborovskega petja v vseh teh letih zelo napredoval v smislu kvalitete. Spreminjale so se tehnike petja. Te so sedaj na zavirlivem nivoju in naša državna tekmovanja so celo zahtevnejša kot marsikatero mednarodno tekmovanje. Zato smo ponosni, da smo vseskozi tekmovali na Naši pesmi in s tem dokazovali, da smo na pravi poti in sledimo pevskemu napredku.

Kakšen program bi si želeli izpeljati z zborom, oziroma se vam zdi, da vam manjka ženskih ali moških glasov?

Vsak zborovodja mora svoj program prilagoditi pevcem in njihovim zmoglostim. Od njega pa je odvisno tudi, v kolikšni meri mu bo uspelo pevce navdušiti, da se žrtvujejo za kaj zahtevnejšega. Ko sem v tem času priprav na obletnico poslušala posnetke skladb s tekmovanj, sem večkrat pomislila, le kako nam je vse to sploh uspelo. Res bi si včasih želela, da bi peli še kakšno zahtevnejšo pesem več, a bi to marsikaterega pevca zagotovo odvrnilo od sodelovanja v zboru.

Se je odnos do zborovskega petja v tem času, kar delate z zborom, spremenil?

Drži ugotovitve, da je v današnjem času odnos do petja, zborovskega pa še sploh, dokaj mačehovski. V vsem tem hitenju večina ljudi ne najde časa za to dejavnost oziroma sploh ne znajo več poslušati zahtevnejših umetniških del. Poleg tega to ni popularno. Življenje je preveč stresno in ljudje si želijo kaj lažjega in na hitro, nekaj, za kar ni treba vložiti toliko truda in znanja. K takšnemu mišljenju je v zadnjih dveh desetletjih veliko pripomogel še šolski sistem,

MILOJKA B. KOMPREJ

ki zborovski dejavnosti ni bil kaj prida naklonjen. Zdaj se ta odnos postopoma popravlja v pravo smer in upam, da se bodo generacije, ki v sedanjem času odrščajo, zopet množično vključevale v zborovsko dejavnost.

Kakšni so vaši osebni dosežki in dosežki zboru v tem času?

Moj osebni dosežek z zborom je njegova konstanta delovanja. Pri tem mislim na kvaliteto, število pevcev, prijateljske odnose ... To je skozi obdobje našega skupnega delovanja malenkost nihalo, pa vendar mi je uspelo vseh osemindeset let ohranjati in do danes tudi ohraniti zlato sredino. In na to sem resnično ponosna.

Če želiš tekmovali na državnem in mednarodnem nivoju, se moraš vedno znova dokazovati najprej na medobmočnem in nato regijskem nivoju. Vsako sezono znova. Zato sem posebno ponosna, da smo se udeležili zelo zahtevnega državnega tekmovanja Naša pesem kar 14-krat. Prejeli 7 bronastih, 6 srebrnih in 1 zlato plaketo. V letu 2014 smo na tekmovanju v Češkem Olomoucu v svoji kategoriji tekmovali z zelo dobrimi zbori iz Nemčije, Singapur, Filipinov, Rusije in Slovenije in prejeli zlato odličje in uvrstitev v Grand prix. Leta 2016 smo tekmovali v Varšavi na Poljskem. Na različnih odrih se je vrstilo 13 zborov iz Poljske, Slovenije, Hrvaške, Švedske, Rusije, Kitajske in Belorusije. Mednarodna komisija je v takratni konkurenci zborov Svobodi dodelila odlično 2. mesto. Med zares številnimi priznanji in pohvalami pa med pomembne dosežke štejejo tudi posnete kasete in zgoščenke, 10-letno sodelovanje z vrhniškimi MePZ Mavrica in njihovim Simfoničnim orkestrom v skupnih novoletnih koncertih, koncert Avsenikove glasbe v Begunjah, nastop na mojem diplomskem koncertu, zmago na turnirju »Med dvema zboroma« v oddaji Spet doma, sodelovanje na »Noči Modrijanov« in ne nazadnje so dosežek vsake vaje in nastopi, druženja in tudi vse dosedanje okrogle obletnice, brez katerih te zlate ne bi bilo.

Kakšen program bomo poslušali na koncertu?

Na jubilejnim koncertu bomo izvajali raznolik program pesmi, tako kot je raznoliko tudi naše občinstvo. Za vsakega nekaj. Lahko bomo slišali starejše in sodobne skladbe tujih in domačih skladateljev. Veliko poudarka bo na ljudskem izročilu, saj smo v goste povabili vrhunske slovenske glasbenike – Janeza Dovča in Sozvočja Slovenije. Z njimi in z nami bodo zapeli tudi mladi pevci iz OPZ RTV Slovenija. Za popestritev bo poskrbel še priznani domači ansambel Stil. Upam, da bo vsak poslušalec slišal nekaj, kar mu bo všeč. Želim, da naš jubilejni koncert ostane vsem v lepem spominu; tako nam na odu kot tudi in predvsem naši zvesti publiki v dvoranah.

Načrti za prihodnost?

Zagotovo nadaljevanje začrtane poti. Želimo privabiti in za petje navdušiti še nove generacije pevcev, ki bodo z veseljem in energijo ohranjali tradicijo šoštanjskega zborovskega petja.

Foto »Izziv«

ROMANA SEVCNIKAR

Koliko let poje v MePZ Svoboda in kateri glas?

Zboru sem se pridružila v cerkvi leta 1968, pozneje smo peli pod okriljem DPD (delavsko prosvetno društvo) Svoboda Šoštanj, od tod tudi ime zboru. Včasih mi je bilo vseeno, kaj pojem, izziv mi je bil vmesni glas ali pa alt, sedaj sem že dolgo pri altih.

Katere funkcije ste opravljali v zboru?

Na začetku sem pobirala članarino – en dinar na vaje – tega pevci najbrž ne vedo. Preden je prišla k zboru Tatjana, sem zapisovala, kdo ima katero obleko, kdo jo je vrnil. Ko smo bili v spodnjih prostorih KD, sem sedela najbližje omarim in sem urejala mape z notami. Predan mi je bil arhiv, poskrbim pa tudi za darila, ki jih poklanjamo. Že dolga leta imam tudi ključke, to je sedaj sploh zelo primerno, ker sem v Šoštanju in v »penzijci«.

Vam petje pomeni način življenja?

Ko sem bila otrok smo sicer imeli radio, vendar se je veliko prepevalo. Ko se je obiral hmelj, pri košnji in spravilu sena in drugih pridelkov, praznovanja so bila pa sploh eno samo petje. Že takrat sem se naučila veliko pesmi. Pesem v planinskih kočah je potrditev, kako ljudje še vedno radi prisluhnejo lepemu ubranemu petju, tudi drugje, vendar je povsod neki hrup.

Kaj bi rekli na generacije in ljudi, ki so prišli in odšli iz zboru?

Že pogovor pravi, »da kdor rad poje, slabo ne misli«. Vsak je po nečem prepoznaven, eden bolj, drugi manj. Bili so tudi taki, ki so pustili močan pečat s svojo pojavo – enkratnostjo. Družinske in službene obveznosti so nekatere odtrgale iz naše sredine, eni so se vrnili, drugi so poslali otroke, Skornškovi so prišli pa lepo vsi (Irena, Roman, Sabina, Matic op. ur.). Med nami so zelo močne prijateljske vezi in se radi družimo tudi izven zborovskih obveznosti.

Kako vidite vi delovanje društev ali konkretno tega zboru v primerjavi s časom, ko ste se pridružili?

Pred petdesetimi leti smo bili vsi peš, celo s kolesi smo se peljali, pa ni bilo asfalta. Malo pozneje sta že imela dva pevca avto in smo šli na izlet v Logarsko dolino – nepozabno! Na Mozirsko kočjo smo šli peš, gor in nazaj. Če si želel, da se je več dogajalo, si se pač nekam vključil, jaz k zboru. Bila so gostovanja po Sloveniji in čez mejo. To so bili takrat veliki dogodki, danes pa komaj uskladimo čas.

Kaj si osebno želite na tem področju?

Tako smo se navadili, da nam vedno nekaj moti tišino, da med petjem nekateri sploh ne prisluhnejo. Mi nisemo radio, ki ga ugasneš – škoda, te kulture manjka. Vesela sem pa, ko vidim, koliko mladih ljudi poje in naša pesem ne bo šla v pozabo.

Kaj vam pomeni obletnica?

Lahko rečem, da sem ponosna, saj ni veliko pevskih zborov, ki dočakajo tako lepo obletnico. Največjo zaslugo ima Anka, ker je srčen človek. S svojim pristopom nas drži skupaj, pozna nas in ve, kaj radi pojemo.

Imamo svojo zvesto publiko, za kar smo jim hvaležni in le čestitamo si lahko za vse dosežene uspehe in 50 let delovanja.

Veselim se tega koncerta in verjamem, da bo vseh tudi našim poslušalcem.

Foto »Izziv«

PETER ANŽELAK

Kdaj ste prevzeli predsedniško mesto v zboru?

Predsedniško mesto sem prevzel devet let po priključitvi k zboru, to je leta 2010 in tako z letošnjim letom ta funkcija napolnjuje polovico mojega pevskega staža pri zboru.

Veste, kdo vse je bil v zboru predsednik pred vami?

To odgovornost sem prevzel od Ivana Sevskega, ki je zboru predsedoval več kot 20 let, kar je daleč najdaljše obdobje od vseh dosedanjih predsednikov. Moram povedati, da je Ivan zboru zelo dobro predsedoval in mi ga je predal tudi v dobrem materialnem položaju.

Vaše dotedanje izkušnje s tem delom in izkušnje sedaj?

Ravno predsedniških izkušenj do takrat nisem imel, sem pa do tistega leta izpolnil dva mandata v svetu KS Zavodnje, kjer sem opravljal tajniško funkcijo, istega leta kot pri zboru sem prevzel tudi naslednji mandat v kraju kot predsednik KS, kar je zelo pospešilo nabiranje organizacijskih spretnosti in izkušenj. S trajanjem mandata tako rastejo tudi izkušnje, ki se potem odražajo v delu, prav pa pridejo tudi nove, morda drugačne in boljše ideje ob zamenjavi nosilca funkcije, ki pa skupaj s »stariškimi« izkušnjami lahko prinesejo še boljše rezultate.

Zakaj ste se vi odločili postati član in kateri glas poje?

Petje mi je bilo blizu že v srednješolskih letih, tako sem se pridružil takratnemu mladinskemu cerkvenemu pevskemu zboru v Zavodnjah. K Svobodi so

me pravzaprav nagovorili prijatelji, s katerimi smo že peli skupaj na koru in so bili polni »Svobodnih« dogodivščin, a sem se težko odločil za vstop, ker se še nisem čutil dovolj sposobnega za tako dober zbor. Po vstopu mi je bilo žal, da sem okleval, saj so me res takoj sprejeli za svojega in tako sem začel pevsko rasti z zborom.

Ob vstopu v zbor so me sprejeli med prve basiste, kasneje (ko sem dopolnil zadostno telesno težo, haha) pa so me za svojega vzeli drugi basisti.

Koliko članov šteje sestav?

V tej sezoni je v zboru 42 članov, število pa se letno spreminja, prihajajo novi glasovi, pa ne samo mlajši, kot bi najprej pomislili, kar je zelo dobro, saj po stažu starejši pevci običajno prinesejo s sabo tudi pevске izkušnje. Tako kot prihajajo, seveda tudi odhajajo, zaradi starosti, zaradi večjih sprememb v življenju, zaradi selitve v bolj oddaljen kraj ali pa zaradi drugih osebnih interesov.

S čim boste poleg s koncertnim nastopom obeležili okroglo?

Glavni dogodek bo vsekakor slavnostni koncert 25. maja, ob tej priložnosti smo izdelali brošuro, ki bo po idejni zasnovi pevke Nataše v obliki zloženke, ki jo bo prejel vsak obiskovalec koncerta, posneli smo dokumentarni film, v katerem smo izpostavili zgodovino zboru in bo v kratkem izseku predvajan tudi na koncertu, pri tem nam je pomagal Jaka Šuligoj, vedno bolj znan in uspešen režiser šoštanjskih korenin, zamenjali ali pa bolje rečeno dopolnili pa smo tudi zborovsko garderobo z novimi oblekami, ki smo jih kreirali sami, izdelala pa jih je naša mojstrica Tatjana, tudi pevka, in bomo v njih prvič nastopili na tem koncertu.

Kje boste letos nastopali ali tekmovali?

Ta obletnica je organizacijsko in seveda tudi finančno za zbor precejšen zalogaj in so se priprave nanj začele že v prejšnji sezoni, zato smo večje nastope in kakšna gostovanja za to sezono »zamrznili«. Bolj kot ne se bo pevška sezona s to obletnico zaključila, med počitnicami nas čakata vesela dogodka, to sta dve poroki naših pevcev, v naslednji sezoni pa imamo poleg »vsakoletnih« aktivnosti (jeseni nastop na proslavi ob občinskem prazniku, nato trgategv, v decembru pa petje na Marijinem trgu ob dvigu adventnih venčev, najmanj en božični koncert, pa petje pri božični sv. maši na Križki gori) še tekmovanje v tujini, ki pa zaenkrat ostaja še v zraku zaradi finančnih zmoglosti. Upam, da bo šlo skozi, saj je takšno tekmovanje dobra motivacija za nadaljnje delo.

Kakšne so vaše osebne želje in za zbor?

Predsedniška funkcija zahteva tudi svoj čas in se zavedam, da bi ga lahko posvetil temu še več za še boljše rezultate, zato si zase najbolj želim samo to: čim manj nepotrebnih in nepredvidljivih obveznosti in daljši dan! ;)

Želje za zbor pa so: Da bi med nami pevci še naprej vladalo takšno sodelovanje, zaupanje, prijateljstvo in pevška vnema kot sedaj, da bi pritegnili nove pevске glasove, da bi Anka še naprej imela takšno »potrpljenje« za gnetenje naših glasov, da bi si naši poslušalci tudi v prihodnje uspeli vzeti čas za naše nastope, našim podpornikom in donatorjem pa čim več dobrih poslovnih rezultatov in izpolnjenih ciljev, da bomo skupaj z njimi lahko uspešni tudi mi.

In memoriam

Janez Žmavc 1925–2019

Janez. Ko si umrl, doma v svojem Slovenj Gradcu (17. marca 2019) in sem prišla s pogreba, polna žalosti in hkrati lepote tvojega življenja, izpolnjene do zadnjega diha, sem v silni vnemi sedla za računalnik in želela nekaj napisati v spomin in slovo.

Foto Jerneja Golob

Zapisalo se je: Ni še čas za to.

Tudi kasneje, ko so misli zatavale med najina srečanja, pogovore in predstavitve tvojih knjig, ki sva jih prebirala prijateljem v našem Šoštanju, se niso izoblikovale v strnjen zapis. Kot sipki pesek so polzele med prsti in izginjale med tebi ljube ljudi in v tebi ljube kraje Šoštanj, Celje, Slovenj Gradec. Verjetno še kateri drugje, a najina srečanja so se začela v zadnjih trinajstih letih tvojega bogatega in ustvarjalnega življenja, zato ne zmorem

večjega spomina. Leta, odkar sva se spoznala, si posvetil pisanju in se v najinih pogovorih le redko oziral nazaj v čas, ko si deloval kot knjižničar in dramatik. Mogoče si tu in tam osvežil spomin na urednikovanje in prevajanje, nikoli pa na dosežke in nagrade.

Kmalu potem, ko smo leta 2005 na Zavodu za kulturo Šoštanj skupaj z založbo Cerdonis izdali roman »Otok Walcheren«, v katerem si pisal tudi o rodnem Šoštanju, si prišel v našo galerijo. Večer je bil, vstopila sta s tvojo Lojzko in kar tam pri pultu si mi zrecital pesem. Površna kot sem, je nisem prepoznala. Rekel si: »Veš čigava je?« Predvidevala sem, da je tvoja, ti pa si se mi nasmejal in rekel »Za božjo voljo, tvoja je, tvoja!«

Od takrat naprej sva si bila blizu in celo na Ti, tako si vztrajal in hvala bogu nama je življenje naklonilo skupno ljubezen – literaturo. Ti učitelj, jaz velikokrat neposlušna učenka. Ti si izdajal knjige (po vrsti jih imam zložene v svoji domači knjižnici), jaz komaj kdaj kakšno kratko zgodbo, pesem. Tvoji dramski teksti so me očarali, tvoj način razmišljanja je segal preko znanih meja, a vedno k trdnim koreninam. Tvoji teksti so temeljili na lastnih izkušnjah, zgodovinskih dejstvih, okolju, dogodkih, dodajal si le svojo domišljijo in neverjetno široko poznavanje literature. Če si vse skupaj zavil v satiro ali največkrat v samo ironijo, je bilo to kot jagoda na smetanovi torti. Nisi stremel po uprizoritvah napisane, svoje like si izbrusil do potankosti, si z njimi izmenjal dialog, postavil sceno, prižgal in ugasnil odrske luči.

Na vojne čase si se oziral samo preko zapisanega, »Otok Walcheren« je spomenik zate, ki si bil »dušica« nepojmljivemu času. Enkrat si me prestrašil. Gledala sva v nebo, stala sva pred tvojo hišo v Podgorju in si rekel: »Tokrat, ko je bila potem vojna, ko je bilo na svetu res hudo, je bilo nebo ravno takšne barve.« Si videl kaj več? Upam, da ne. Zanimal te je sedanji čas, ljudje, ki smo bili s teboj. Upam si trditi, da so zadnja leta tvojega življenja zaznamovali trije Andreji – tvoj najboljši prijatelj Andrej Makuc, založnik Andrej Golob in seveda tvoj sin Andrej Žmavc, ki te je

MILOJKA B. KOMPREJ

Foto Jerneja Golob

velikokrat fotografiral. Upam si trditi tudi, da si popolnoma zaupal Ivici. Da sta med prijatelji iz Šoštanja zagotovo Mojca in Zvone in da je pesem o tvojem vsakdanu napisal Peter. Da je bila tebe vredna življenjska sopotnica, prva bralka in prijateljica Lojzka. Toliko si upam trditi s tega mesta.

V četrtek, 9. maja, so v Knjižnici Slovenj Gradec organizirali spominsko slovesnost in predstavitev tvoje zadnje knjige. Oddal si jo malo prej, preden si umrl. V knjižnici se nas je zbralo veliko, počaščeni smo bili, da smo lahko prisostvovali spominu nate. Večer je vodila tvoja prijateljica Draga, prebrala je tvojo pesem, tvojo črtico, tvoje besede. Prijatelja se je spomnil tudi Marjan, od vsepovsod pa si na nas zrl ti, iz številnih portretov, ki jih je upodobila Jerneja. V knjigi, ki na platnicah nima naslova, je zbranih šest, samo šest kratkih črtic spominov, so tri pesmi, so tudi tvoje fotografije iz mladosti in risbe. Na naslovnici je poleg napisala Janez Žmavc slika starih jasic iz papirja in zadaj je napis. V jasicah je vse.

Prebrala sem knjigo, tvoje čudovite sladke besede, odraz tvoje blage in čuteče narave, in v grlu je ostal okus osamljenosti. Zaključujem tale zapis, ki ni ne spomin, ne poklon, ne žalostinka, še manj oda radosti.

Kajti spet se mi je zapisalo: Ni še čas za to.

PIHALNI ORKESTER ZARJA ŠOŠTANJ

39. tekmovanje pihalnih orkestror

Na 39. tekmovanju pihalnih orkestror, ki je bilo v soboto, 25. maja, v Krškem, kjer je Pihalni orkester Zarja tekmoval v najvišji koncertni skupini, so domači godbeniki osvojili odlično ZLATO PLAKETO s posebnim priznanjem.

ČESTITAMO!

Kulturni paberki

Priznanja zaslužnim kulturnikom

Slovesna podelitev priznanj Sveta OI JSKD Velenje in jubilejnih priznanj OI Velenje je potekala v petek zvečer v prostorih Kulturnega doma Šoštanj. Zbrane sta nagovorila direktor občinske uprave gospod Drago Koren in vodja območne izpostave sklada gospa Nina Mavec Krenker.

Priznanja je skupaj z njo podeljevala predsednica Sveta gospa Neva Trampuš. V kulturnem dogodku so sodelovali še vokalna skupina Mihelce, Kvartet PO Premogovnika Velenje in MePZ Svoboda, program pa sta povezovala Jože Krajnc in Tatjana Vidmar, ki je med drugimi povedala: »Vizijo, ki zaobjema vse pramene ljubiteljskega ustvarjanja v vseslovenskem prostoru ter podpira vsem populacijam dostopno vrednoto, kulturo, nedvomno uresničuje prav mreža območnih izpostav JSKD, skozi delovanje številnih kulturnih producentov ... Z današnjo svečano podelitvijo, na kateri smo združili vse dobitnike, želi Sklad še bolj poudariti fenomen, množičnost in raznolikost ljubiteljske kulture, ki je prešla v vse pore družbenega življenja.«

Dobitniki jubilejnih nagrad območne izpostave so: Tomo Čonkaš, Fanika Grazer, Petra Hribernik, Boštjan Oder, Stanislav Ocepek in Jožica Vidmar. Dobitniki priznanja Sveta OI pa so

Z literarne delavnice

Šaleško literarno društvo Hotenja je eno najstarejših tovrstnih društev v Sloveniji. Poleg ustvarjalne dejavnosti posameznikov se člani udeležujejo nastopov, srečanj in tudi delavnic. Ena takih je bila v soboto, 11. maja, pod mentorstvom mag. Gabrijele Babnik.

Delavnica je potekala v prostorih Kulturnega doma Velenje na temo »Prostori, ki jih zapuščamo«, kar je tudi tema letošnjih Slovenskih dni knjige. Udeležilo se je osem literatov, pretežno iz domačega društva. Babnikova je pričakovano navdušila pišoče, saj je spoštovano ime v literaturi. Poleg tega, da je prevajalka, kritičarka, publicistka, literarna zgodovinarica, je predvsem pisateljica. V pripravi je njen šesti roman »Tri smrti«, leta 2016 pa je prejela prestižno nagrado za Delovega kresnika. Udeleženci so tekste oddali že prej, da se je mentorica lahko osredotočila na vsak posamezni zapis. Skupaj so ugotavljali razsežnosti vse-

Anka Jazbec, Branko Kolšek in Alojz Kričej. V obrazložitve predlagateljev se je za zadnje tri med drugim zapisalo:

Anka Jazbec je že v krogu družine začutila povezanost z glasbo in tako je s svojo glasbeno nadarjenostjo že v šestem razredu osnovne šole prevzela vodenje otroškega pevskega zbora župnije Sv. Mihaela Šoštanj, ki ga je poleg veselja, s svojim čutom za »delati dobro« vodila častitljivih 40 let. MePZ Svoboda Šoštanj se je pridružila 1978 in ga po takratni sili razmer v iskanju novega zborovodja leta 1982 pri svojih rosnih 17 letih prevzela in ga neprekinjeno vodi že 38. leto.

Branko Kolšek je bil član upravnega odbora KD Gorenje vrsto let. Sodeloval je v vseh akcijah in projektih društva od prenovitve dvorane do iger, ki jih je društvo v preteklih letih postavilo na oder. Danes je njegova glavna in najpomembnejša »zaposlitev« v zaodrju, kjer pa se, kot vemo vsi, ki se ukvarjamo z uprizoritveno umetnostjo, dogajajo najpomembnejše stvari.

Alojz Kričej je živa legenda PO Premogovnika Velenje. Godbi ostaja zvest že več kot šest desetletij. Igra tenor. Je upokojeni učitelj in vodja praktičnega pouka elektro stroke na Šolskem centru Velenje. Čez nekaj mesecev bo praznoval 60-letnico aktivnega sodelovanja v godbeniških orkestrih, ki so delovali ali še delujejo na območju Velenja. Pred sedmimi leti je dal pobudo za ustanovitev godbe veterani Savinjsko-Šaleške regije.

Nagrajencem so čestitali mnogi, ki so se po podelitvi priznanj družili z njimi v avli šoštanjskega kulturnega doma.

bin, ki se niso omejele na fizične prostore, temveč predvsem na odnose. To je odnose med dvema, v skupini ali pa v družbi. Prostor lahko zapuščamo fizično ali v duhu, skratka več kot dovolj teme za pisanje, ki so jo udeleženci znali izkoristiti. Ravno tako je bila z delom

Foto Milojka B. Komprij

MILOJKA B. KOMPREJ

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

MILOJKA B. KOMPREJ

zadovoljna Babnikova, ki je manjši skupini lažje predstavila lepote in zagonetke pisane besede.

Delavnica je bila podprta s strani JSKD Slovenije.

Zgodbe 1991

Razglasitev 26. 6. 1991

Vsako leto se ob obletnici razglasitve samostojnosti naše države piše in poroča o tem svečanem dogodku. Zdi se mi prav, da bi tudi čisto navadni smrtniki opisali svoje občutke, kako so doživljali in videli to slovesnost. Čeprav se nas je takrat na trgu pred Skupščino gnetlo več tisoč, je to le peščica od vseh Slovencev, ki smo imeli srečo biti zraven. Jaz sem bila!

Priti v center mesta, ni bilo prav enostavno. Bila je velika gneča, vsa parkirišča zasedena, taksistov sploh ni bilo za dobiti, avtobusi so bili prenapolnjeni, skratka, obsedno stanje v prometu. Niko, Ani, Pavle in jaz pa nismo obupali. Za pot iz predmestja Ljubljane do centra mesta smo potrebovali več kot uro. Imeli smo srečo, da smo dobili parkirno mesto v avtohiši na Miklošičevi v sedmem nadstropju. Začetek je bil napovedan za osmo uro, mi smo bili tam že veliko prej. Na trgu je bilo že vse pripravljeno, rdeča preproga od Skupščine do govorniškega odra, godba, pevci, posajena lipa in nerazumljiva, spokojna tišina v pričakovanju tega, kar se bo zgodilo. Na obrazih vseh nas pa nekaj neopisljivega. Najbolj smo bili še podobni otrokom, ki čakajo, da bodo videli Miklavža.

Osma ura je že zdavnaj minila, pa se ni še nič zgodilo. Nobene nerveze, nobenega negodovanja, samo mirno in nemo smo čakali. Nenadoma

pa so nad nami zahrumela vojaška letala. Vsi smo onemeli kot paralizirani, v očeh pa nejevera in presenečenje. Strahu in panike sploh ni bilo, ostali smo na svojih mestih kot prikovani. Za sebe vem, da sem bila prepričana, da letala pozdravljajo našo proslavo. Tudi ko je drugo letalo švignilo nad našimi glavami tako nizko, da se je zdelo, da se bo zaletelo v NLB stolpnico in da nam bodo popokali bobniči, smo ostali na svojih mestih in tiho čakali, kaj se bo zgodilo. Okoli devete ure so se na vratih parlamenta pojavili naši državni voditelji: Peterle, Bučar in Kučan. Z neizmernim navdušenjem smo gledali postroj Krkovičeve vojske, naše slovenske vojske. Tudi Kučanov govor je bil deležen spoštljivega poslušanja. Himna, naša slovenska himna, ki smo jo prvič slišali, pa je bila višek vsega. Spoštljiva tišina in na skoraj vseh obrazih solze, solze sreče. Dviganje zastave, nepozaben dogodek, veselje, spoštovanje in neizmerna sreča. Škofova blagoslovitev lipe je bila svojevrsten simbol. Lipa je tako že od nekdaj simbol slovenstva, Šuštarjeva prisotnost pa je dajala upanje za spremembe v slovenski družbi. Godba, pevski zbor, slovenski oktet, Bibičeva poezija ... Res, nepozaben večer! Zaključili smo ga v Šestici. Na vratih nas je pozdravil nasmejan natak: »Ja, kje pa je danes narod. Smo take volje, da bi hiša vse čistila.« Večerjo smo si sicer plačali sami, vendar smo bili veseli natakarjeve dobre volje.

Naslednje jutro se je vsa vznihanost sesula v prah! Vojna??? Neverjetno, nerazumljivo, nesprijemljivo! Kučanove besede »Danes so dovoljene

sanje, jutri je nov dan«, so dobile svoj pomen. Vendar nas ni malo, ki smo prepričani, da so imele njegove besede dvojni pomen, da bomo ostali samo pri sanjah ...

Ko po vseh teh letih razmišljam, kako smo bili takrat ponosni, srečni in zadovoljni, da imamo svojo državo, da v svetu veljamo za narod, ki je bil po dolgih stoletjih sposoben, da si pribori samostojnost, ne morem razumeti današnjega odnosa ljudi do naše domovine, naše države. Ponos, sreča in zadovoljstvo, da smo narod s svojo državo, se izraža samo na kakšnih državnih proslavah. Med ljudmi, med splošno populacijo pa je redko slišati: »Sem Slovenec, sem Slovenka, moja domovina, naši pesniki, pisatelji, naši narodnostni pobudniki iz preteklosti, naša vojska ...«

Domovino znamo ceniti predvsem tisti, ki smo nekaj časa živeli zunaj nje. Midve s hčerko sva nekaj let živeli v večjem mestu na hrvaški obali. Takrat so bili na Hrvaškem boljši pogoji za samostojno dejavnost. Zaradi turizma so dovoljevali male privatne butike, kar je bilo v Sloveniji takrat nemogoče, vsaka privatna dejavnost v trgovini je bila prepovedana. Čeprav je bila takrat Jugoslavija še naša skupna država, sem se vseskozi počutila, kot da sem na začasnem delu v tujini. V Slovenijo sem se vrnila leta 1987. Vedno pravim, da pet minut pred dvanajsto, kajti kmalu se je na Hrvaškem začela vojna, Slovenija pa se je iz nje čudežno izvlekla. Še sedaj se po tolikih letih spomnim, kako so me takrat vsakič, ko sem slišala pesem »Slovenija, od kod lepote tvoje«, oblike solze.

10-dnevna vojna in prebit zvočni zid

Konec junija in v začetku julija leta 1991 je vojna še vedno trajala. Takrat še nismo vedeli, da bo hvala bogu samo desetdnevna. Prisoten je bil strah, negotovost in vsesplošna ohromelost življenjskega ritma v mestu.

V glavnem smo vsi viseli pred radijskimi in televizijskimi sprejemniki in budno spremljali vsa poročila. Najbolj se spomnim, da sem občudovala gospoda Jelka Kacina, kako suvereno in odločno je vodil vse novinarske konference ter vsa druga poročila in nam s svojo odločnostjo in pogumom vlivljal zaupanje, da se nam ne bo zgodilo nič hudega. Obveščeni smo bili o vseh napadih in premikih JLA in o naši hitri in domiselni obrambi. Od vseh dogodkov tistega časa se najbolj spomnim tega, kako so naši onesposobili radijsko komunikacijo JLA, ko je ta napadla naše letališče. Njihovi poveljniki so lahko namesto prenosa komande poslušali samo Avsenikovo muziko. Ob tem me

še danes popade smeh in velik ponos, kako je David premagal Goljata. S pametjo.

Naš butik smo začasno zaprli, zaposlene šivilje niso prihajale na delo, saj je bilo to nemogoče. Ni bilo avtobusnega prevoza in potovanje po cestah je bilo za vse udeležence zelo nevarno. Plače so se takrat prejemale še v kuvertah. Prvega, na plačilni dan, so plačo prejele vse razen Dragice, ki je bila preveč oddaljena in še sama doma z dvema malima otrokoma in sploh najbolj socialno ogrožena. Vest mi ni dala, da bi jo pustila samo v težavah. Odločila sem se, da ji odnesem plačo domov.

Vižmarje pa so čisto na drugem koncu mesta kot Zgornji Kašelj, kjer je stanovala Dragica. Peljala sem se skozi vse mesto. Ceste so bile skoraj prazne, na križiščih in ob cestah pa je bilo polno policistov in pripadnikov civilne zaščite. Srečno sem se pripeljala do Dragice. Ko sem se vračala, me je med vožnjo v bližini cerkve Ljubljana Polje prestrašil strašanski pok. Imela sem občutek, da mi je avto premaknilo levo, desno in nato ob bankine. V paniki sem zapustila vozilo in zbežala na dvorišče bližnje gostilne, kjer se je gruča preplašenih ljudi stiskala pod staro lipo. Dolgo je trajala mučna tišina, le s preplašenimi pogledi smo se spraševali, kaj se je zgodilo in

kaj še sledi. Mobilnih telefonov takrat še ni bilo. Čez kakšno uro nas je gostilničar obvestil, da je letalo JLA prebilo zvočni zid in da je to povzročilo tako strašen pok. Dolgo nismo verjeli, da je samo to. Čakali smo najhujšega, bombni napad na Ljubljano.

Po daljšem čakanju in ker je bilo vse mirno, sem se odpeljala naprej proti centru. Ceste so bile še bolj prazne kot zjutraj in povsod zlovešča tišina. Na Celovski cesti med Šentvidom in križiščem za Vižmarje pa sem pred seboj zagledala tank, kako rine velik tovornjak s ceste. V grozi in paniki sem ustavila avto. Kam pa sedaj? K meni je pritekel razburjen pripadnik civilne zaščite: »Ja, baba, kaj pa sedajle delaš na cesti? Dol, dol, hitro dol!« Ja, kam in kako, pred menoj tank in tovornjak, za menoj pa še eno vozilo. Bila sem ujeta in vedela sem, da ne morem obrniti in zbežati. Ne da bi kaj razmišljala, sem zapeljala čez travnati pas na nasprotno vozišče. Bilo je k sreči prazno in zelo hitro sem bila na cesti za Vižmarje. Vse se je odvijalo z bliskovito naglico in takrat nisem občutila nobenega strahu. Ko pa sem prišla na domače dvorišče, sem se začela tresti kot šiba na vodi in sem pobuhala celo stopnišče. To je moj najbolj zanimiv spomin na desetdnevno vojno v Sloveniji.

Misija Zagreb

V začetku julija leta 1991 so bile v Sloveniji še vedno vojne razmere, zmeda, strah in negotovost. Vsi smo samo čakali, kaj se bo zgodilo. Še vedno smo viseli samo pred televizijskimi in radijskimi sprejemniki, vsakdanje življenje pa je bilo omejeno na najnujnejše opravke.

V takšnem vzdušju sem neki večer prejela telefonski klic iz Beograda. Čeprav sem imela zaradi narave svojega dela iz prejšnjih let veze in poznanstva skoraj po vsej Jugoslaviji, me je klic zelo presenetil. Kdo bi me v tej politični zmedici klical iz Beograda? Milenko, pa iz Beograda? Vedela sem, da živi v Karlovcu. On je bil kupec mojega stanovanja v Crikvenici, ki sem ga prodala pred tremi leti. Vse okoli prodaje smo izpeljali zelo korektno. Med drugim sem lahko ostala v stanovanju še eno leto. Vse do takrat, ko je bila kupljena hiša v Ljubljani obnovljena in pripravljena za vselitev. Razšli smo se v prijateljskih odnosih. Da me sedaj kliče, je zagotovo v težavah.

»Marinka, prosim vas za pomoč. Sem v Beogradu, skoraj gol in bos. Sredi noči sem dobil sporočilo, da sem na seznamu za likvidacijo. Brez pomisleka sem takoj zbežal. Žena je z otrokoma ostala v Karlovcu. Zanje ni nevarnosti, saj je žena hrvaške narodnosti.« Seveda mi je bilo jasno – Srb na Hrvaškem in to še precej uspešen podjetnik v teh političnih razmerah ne more biti varen in brez groženj. Pozorno sem ga poslušala: »Naslednji dan je pogorela še naša proizvodna hala in skladišče, tako da sem sedaj res v hudih škripcih. Imam pa še nekaj denarja in to v Zagrebu pri prijateljih. Zame je zelo nevarno, da bi se vračal na Hrvaško, zato vas prosim za pomoč!« Povedal mi je naslov v Zagrebu in geslo, pod katerim mi bodo njegovi prijatelji izročili denar. Denarja ni treba šteti, samo paket naj vzamem. Če mi uspe, bo naslednji dan k meni prišel njegov človek iz Dunaja. Povedal mi bo geslo in njemu naj izročim denar. Morda se bo komu zdelo njegova prošnja nenavadna, celo predrzna, da žensko prosi za tako tvegano misijo – vožnja z avtom v vojnem času, pa še s tako veliko vsoto denarja. Toda on me je poznal

in je vedel, da sem odločna in korajžna poslovna ženska, vajena vseh mogočih in nemogočih potovanj, skoraj vedno sama v avtu.

Naslednji dan sem se odpravila na pot po stari cesti Ljubljana–Zagreb. Avtoceste takrat še ni bilo in tudi ne mejnega prehoda, saj smo bili še vedno v skupni državi. Prometa je bilo zelo malo, osebnih avtov skoraj nič. Tu in tam sem srečala ali prehitela kakšen tovornjak, poln naših pripadnikov civilne zaščite in miličnikov v vse mogočih uniformah, največ v civilnih oblačilih. Na klancu Medvejek sta bila ob cesti prevrnjena dva tovornjaka. Kar stiskalo me je pri srcu, kaj vse bom še srečala, posebno po ravni cesti skozi Krakovski gozd, kjer se mi je že v normalnih razmerah zdelo zelo puščeno in strašljivo. Na vsaki strani samo temen gozd in nikjer žive duše. Dozdevalo se mi je, da izza vsakega drevesa štrli naperjena puška. Seveda nisem videla nikogar, vesela pa sem bila, ko sem prišla do Dobove. Zagreb sem precej dobro poznala in sem brez težav prišla na Pantovčak, kjer naj bi me čakali. Prevoziti sem morala vso Savsko cesto in priti do Illice. Ta del Zagreba sem še posebej dobro poznala, ker sta v bližini nekoč stanovali moji teti. Hišno številko sem precej hitro našla. Bila je to stara mestna vila, ki je dala slutiti vso nekdanjo veličino, sedaj pa je bila v precej slabem in neurejenem stanju. Sprejel me je starejši gospod, urejen in uglajen po stari meščanski tradiciji. Ko sem povedala geslo, je brez besed pred me mizo položil precej velik zavoj. »Ali veste, koliko denarja je tu?« me je tiho vprašal. »Ne, Milenko mi je naročil, da denarja ni treba šteti.« Sklonil se je k meni in čisto potihoma rekel: »Semdeset tisoč nemških mark. Morate biti pa res nekaj posebnega, da vam Milenko tako zaupa.« Ob kavici se je gospod razgovoril z nenavadnim navdušenjem. Takoj mi je bilo jasno, da pozorno spremlja ves politični položaj v državi: »Vi se boste izvlekli, vi imate pametne voditelje, naši pa so same budale, nam ne kaže nič dobrega. Velikosrbske ambicije so za nas resna grožnja.« Pozorno sem ga poslušala, saj do takrat sploh nisem vedela, kako velike so razlike med Hrvati in Srbi, kako zakoreninjeno je nacionalno razmišljanje. Čas je hitro tekkel in naenkrat sem se zavedela, da je že skoraj večer,

čaka pa me še nepredvidljiva vožnja nazaj v Ljubljano. Sredi Krakovskega gozda sem naletela na stoječo kolono. Kaj pa sedaj? Tesnobno vzdruže, strah in negotovost so me ohromili, tako da sem se z največjim naporom branila panike. Čez nekaj časa smo se vozniki le začeli med seboj pogovarjati. Nihče ni vedel, zakaj stojimo, le to, da so cesto zaprli vojaki. V mraku se je videlo v gozdu premikanje postav, nismo pa vedeli, kdo so. Nenadoma se je zaslislalo od ust do ust: »Teritorialci, naši, naši!« Hvala bogu, počutila sem se bolj varno in čakanje je bilo lažje. Kar naenkrat se je kolona začela premikati in vse do Ljubljane ni bilo več zastojev in tudi nobenih drugih težav.

Naslednji dan me je res obiskal gospod iz Dunaja, povedal je geslo in izročila sem mu denar. Kmalu zatem me je poklical Milenko in se mi zahvalil. Takrat sem ga slišala zadnjič in tudi tega ne vem, če je vojno preživel.

Marinka Pirečnik (1941–2019)

Foto Splet

Gledališče

Županova Micka v ljubljanski Drami

Gledališko sezono 2017/18 so v ljubljanski Drami posvetili 150. obletnici ustanovitve Dramatičnega društva, ki velja za začetnika profesionalnega gledališkega udejstvovanja pri nas, in program v celoti sestavili iz slovenskih dramatičnih besedil. »V tem ni nobenega narodnobiljteljskega namena,« je takrat pojasnil direktor Igor Samobor. »Želimo se le pokloniti poti, ki jo je v tem stoletju in pol prehodilo slovensko gledališče, se ozreti na nekatera ključna besedila, jih znova prebrati in uprizoriti skozi današnje oči.«

Foto Peter Uhan

Foto Peter Uhan

Poleg »Hlapcev« in »Pohujšanja v dolini šentflorjanski« Ivana Cankarja ter »Visoške kronike« Ivana Tavčarja so se odločili za uvedbo obeh dramatičnih besedil Antona Tomaža Linhart, ki je pod vplivom slovenskih razsvetljencev, predvsem Žiga Zoisa, med prvimi začel ustvarjati v slovensčini.

22. septembra 2017 so torej kot uvodno predstavo slavnostne sezone v Mali dramatični premierni predstavili njegovo »Županovo Micko« v režiji komedijsko podkovanega Luke Martina Škofa in jo zaključili 26. aprila 2018 z uprizoritvijo igre »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«, tokrat na Velikem odru. Režijo so zaupali Poljaku Januszu Kici, ki je med drugimi številnimi priznanji v svoji karieri dobil tudi pet Borštnikovih nagrad – Kafkova »Amerika« v Drami SNG Maribor (1996), Shakespearova »Ukročena trmoglavka« v SLG Celje (1997), de la Barcova »Življenje je sen« v SNG Drama Ljubljana (1998), Shakespearov »Sen kresne noči« v SNG

ALICE ČOP

Nova Gorica (2003) in Levi-Fišerjev »Medtem« v SNG Nova Gorica (2005).

Ravno situacijska veseliga »Ta veseli dan ali Matiček se ženi« iz leta 1790 velja za besedilo, s katerim je Anton Tomaž Linhart vzpostavil slovensko dramatikot kot avtonomno, jezikovno suvereno, problemsko premišljeno in duhovito zvrst. Napisal jo je po vzoru Beaumarchaisove satire »Figarova svatba« in jo poslovenil, prenesel iz francoskih v avstro-ogrsko realije ter avtorsko priredil. A niti predelana ni ušla dunajski cenzuri, zato je krstno izvedbo na odru dočakala šele leta 1848 po marčni revoluciji, in sicer v Novem mestu. V Dramo se je leta 2017 vrnila po več kot dveh desetletjih.

»Županove Micke« niso na odru Drame uprizorili že od leta 1939, čeprav je ravno ta komedija v dveh aktih iz revolucionarnega leta 1789 sploh prva posvetna gledališka igra, napisana v slovensčini. Pravzaprav gre za prevod in priredbo komedije nemškega dramatika Josefa Richterja »Podeželski mlin«, a je z njo Linhart že ob prvi uprizoritvi uspel dokazati, da je slovenski jezik prav tako poetičen kot italijanski in funkcionalen kot nemški jezik in da je popolnoma primeren in dovolj živ ter bogat za umetniška besedila in gledališče.

Velja omeniti, da Linhart ni pomemben zgolj kot uveljavitelj in pionir rabe slovenskega jezika v posvetni dramatikot. Kot okrožni šolski nadzornik je podvojil število osnovnih šol, v katerih se je govorilo slovensko, napisal je »Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije« in sodeloval pri ustanovitvi javne znanstvene knjižnice v Ljubljani, iz katere se je kasneje razvila današnja Narodna in univerzitetna knjižnica. Žal je umrl za anevrizmo pri komaj 38 letih. Kaj vse bi lahko še dosegel ...

Njegove zgodbe o lepi županovi hčeri Micki, ki jo z obljubo poroke (in razkošnih oblek, dragega nakita in lagodnega življenja) želi premamiti pokvarjeni baron Tulpenheim (ki se izdaja za barona Schönheima), najbrž ni treba podrobno predstavljati. Vsi se še spomnimo tragikomičnega lika Anžeta, preprostega kmeta, ki Micko iskreno ljubi, a ji tega ne zna povedati na (zanjo dovolj) gosposki način. Poleg tega Micki ni všeč, da jo Anže med plesom trdno drži in da jo ob slovesu tako močno objame, da »pokajo kosti«. Župan Jaka, ki bi rad imel za zeta krepkega, domačega kmečkega fanta in ne našemljenega tujega gospoda, vzame stvari v svoje roke in Anžeta podučiti, da mora z Micko govoriti tako, kakor med sabo govorijo »zablubleni ljudje v Lublani«, tisti »šentani norci ljubljanski«. – »Ti si lepa kakor roža, dolga kakor smreka, brhka kakor hrast, v tvojih tatinskih očeh en fant notri sedi, kateri v mene venkaj strelja. No, kako ti to dopade?« se potruji, vendar zaman. Micka želi postati ugledna baronica. Oči ji odpre šele mlada bogata vdova, plemkinja Šternfeldovka, prava zaročenka zlaganega Tulpenheima, ki Micki razodene, kakšen goljuf je baron. – »Mene golfati! Inu jest sim ga toku groznu lubila!« zveni znan Mickin

Foto Peter Uhan

stavek. Očetu in Anžetu iskreno prizna, kako zelo se je zmotila in vsi štirje skupaj skujejo načrt, kako se bodo baronu maščevali. Ko Tulpenheim pride skupaj s prijateljem Monkofom in pisarjem Glažkom, da bi sestavili zaročno pogodbo, ga Micka lepo sprejme, a pogodbe ne naredijo za Micko in barona, temveč zanjo in Anžeta. Vmes se prikaže Šternfeldovka in javno razkrinka oba plemiča. Hote ali nehote morata prisostvovati zaročni listini celo podpisati kot prič. Plemkinja ju tudi prisili, da dodata lepo vsoto denarja k Mickini doti. Takrat osramočenega barona zadane še najhujši udarec: Šternfeldovka razdre zaročno s njim in ga obvesti, da bo resnico o tem, kakšen človek je, razkrinkala njegovemu na smrt bolnemu stricu, ki ga bo zagotovo razdedinil.

Škof je »Županovo Micko« režiral že drugič – pred leti se jo je poskusil aktualizirati, a je s tem, kot je sam izjavil, naredil več škode kot koristi. Tokrat je ubral spoštljiv odnos do klasike, pravi, in se odločil za postavitve celotnega 37 strani dolgega besedila. Poleg tega so v predstavi uporabili »Linhartov jezik«, nekakšen preplet njegove rodne gorenjščine in takratnega knjižnega jezika, zasnovanega na prvinah dolenjščine.

Igralec Uroš Fürst, ki upodablja župana Jaka, je glede jezika predstave povedal, da je med branjem zvenel kot neke vrste »slovenski esperanto«, ki ni nosil nobene emocije ali temperamenta, a se jim je skozi študij za predstavo uspelo navzeti identitete časa, v katerem je besedilo nastalo, in miselnosti, ki Slovence morda še danes zaznajuje. »Gre za en kompleks majhnosti in premalo ponosa, ko se postavljamo naproti večjim, bolj vzvišenim,« meni.

Linhart se je v besedilu duhovito ponorčeval iz pokvarjenega, vzvišenega plemstva in podkupljivih, zapitih državnih uradnikov, ki takšnemu plemstvu rade volje služijo. Nasproti njim je postavil preproste kmečke like zdrave pameti, ki so dovolj domiselni, da se na koncu ubranijo grabežljivim krempļem in lažnivim obetom. A ker Linhartov pogled na družbene sloje ni bil črno-bel (kot član Zoisovega krožka in okrožni šolski nadzornik se je konec koncev srečeval z izobraženimi in darežljivimi plemiči), predstavlja Šternfeldovka nekakšnega »razsvetljenskega vladarja«, ki svojim

podložnikom pomaga iz zagate. Res je, da gre tudi njej za osebno maščevanje, vendar se brez njenega posredovanja zgodba ne bi dobro končala.

V vlogi Micke nastopa Nina Valič, v vlogi njenega očeta pa (dve leti mlajši, s sivo brado postaran) Uroš Fürst, in skupaj delujeta dokaj pristno kot ljubeci, tolerantni oče in njegova nekoliko svojeglava, hkrati pa naivna hči (ki jo oče sprejema takšno, kot je, z brezpogojno ljubeznijo). Klemen Janežič odigra kmečkega fanta, ki nekoliko spominja na dobrodušnega velikana, ki se ne najde v dekletu, zaradi kostuma pa na odraslega Kekca. Žal med njim in Nino Valič ni prave kemije in kot par ne delujeta verodostojno. Ravno zaradi tega tudi ne funkcionira niti situacija maščevanja pokvarjenemu baronu – ker nekako ni občutiti, da se Klemen Janežič želi Klemnu Slakonji maščevati; nima namreč pravega razloga. No, omenjeni Klemen Slakonja se je vloge Tulpenheima lotil z vsemi sredstvi, ki jih premore – odlično vključi ves gibalni aparat in mimiko, je zabaven kot po navadi in poskrbi za hiter komični učinek, vendar gre bolj za karikaturo kot za dodelan lik.

Foto Peter Uhan

Rok Kravanja kot njegov prijatelj Monkof se je odločil za naravnajšo komiko in dobro sekundira Slakonji, Šternfeldovka Saša Pavlin Stošič pa z zadržanostjo in samoobvladovanjem vnaša v zgodbo potrebno ravnovesje. Odličen je Janez Škof kot »ritolizniški« in večno žejni pisar Glažek tresočih rok.

A vendarle predstava deluje kot skupek dobrih, zabavnih, a ne povsem nepovezanih igralskih točk, zgrajenih na zgodovinski komedijski maniri iz Linhartovih časov, kar je seveda pravica (a tudi odgovornost) režiserja. Zdi se, kot bi se odločil za neke vrste muzealni prikaz Linhartove komedije, brez kakršneoli interpretacije. Pred nami se odvrti v vsej svoji prostodušnosti. Arhaični (sicer pa izredno lep jezik) in zgodovinski kostumi še podčrtajo odtujenost tematike sodobnemu občinstvu. Kaj nam režiser želi povedati? Najbrž je bila njegova glavna želja, da se gledalci dobro zabavajo. Žal pa komiko enači s smešenjem – igralcev in v končni fazi tudi gledalcev.

Scenografija Mihe Horvata je preprosta – igralci nastopajo ob in na praktikablu, ki je pregrajen z enostavnimi zavesami na sprednji in zadnji del; v ospredju se nahajajo preprosta kmečka miza, klop in nekaj stolov. Celoten vtis je, da smo se znašli v preteklosti na predstavi potujočih komedijantov, kot so jih igrali nekoč v vaških gostilnah ali na mestnih trgih – kar mimogrede sploh ni slaba ideja.

Kostumi in maske Urške Recer zelo lepo dopolnjujejo scenografijo in popolnoma ustrezajo karakterju posameznih likov.

Komedija traja ravno pravnih 55 minut. Zabava, vendar ne nudi nobenega presežka.

SNG Drama Ljubljana; režiser: Luka Martin Škof, dramaturg in lektor: Aljoša Dobovišek – Arko, scenograf: Miha Horvat sonda4, kostumografka: Urška Recer, oblikovalec zvoka in glasbe: Ivan Mijačević, oblikovalci svetlobe: Vlado Glavan, Luka Martin Škof in Miha Horvat sonda 4, zasedba: Klemen Slakonja, Saša Pavlin Stošič, Rok Kravanja, Uroš Fürst, Nina Valič, Klemen Janežič, Janez Škof.

Predstava 8. aprila 2019 v Domu kulture Velenje

V galeriji

Portreti iz Gajinega koticčka

V Mestni galeriji Šoštanj so 7. maja pripravili dogodek z več simbolike. Spomnili so se svetovnega dneva Zemlje, ki ga praznujemo 22. aprila, in ob tem zavedanja, da je dan Zemlje vsak dan, ko naredimo nekaj dobrega za naš planet. Pozabljamo, da nam je dan na posodo in da družbena neodgovornost rezultira v spremembah ozračja, izumrtju živalskih vrst in degradaciji okolja.

Na dogodku je bila prisotna avtorica knjige »Gajin koticček«, izdane pri podjetju Naš čas leta 2004, dr. Marte Svetina. Ta je opisala svoje takratno delo v podjetju ERICO Velenje, kjer se je ukvarjala z raziskavami okolja v Šaleški dolini in posledično pripravljala ekološki koticček za radio in časopis. Seveda ni mogla mimo časov, ko je bila Šaleška dolina zaradi velikih emisij plinov termoelektrarne, posledic rudarjenja in drugih vej industrije zelo prizadeta. To so bila devetdeseta leta prejšnjega stoletja, ko se o ekologiji in skrbi za okolje skoraj ni govorilo. K sreči so nekateri osveščeni posamezniki in skupine začeli glasno opozarjati in kazati na posledice industrijske

MILOJKA B. KOMPREJ

onesnaženosti. V Zavodnju so umirali gozdovi, Paka je bila že vrsto let mrtva rekla, v Velunji se je načrtovalo odlagalništvo jedrskih odpadkov, vas Družmirje je bila potopljena. Vse to je vodilo do protestnega shoda, ki je bil leta 1987 kar dvakrat, »odločilni« novembra. Ekološka osveščena prebivalcev in konkretne zahteve akterjev o zaščiti okolja so z leti in desetletji delno sanirale nastalo škodo v okolju. Skrb za Zemljo pa se seveda nikoli ne sme končati. V knjigi »Gajin koticček« je zbranih triintriideset pričevalcev (med drugimi Vane Gošnik, Peter Rezman, Franc Avberšek, Emil Šterbenk ...), dogajanja v dolini v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja in pogledi naprej, ki so jih prispevali Termoelektrarna, Premogovnik in Gorenje. Vsi intervjuji so opremljeni s portreti avtorice Veronike Svetina.

In ravno ti portreti so bili osrednji del dogodka, saj je galerija namenjena predvsem razstavam. Na ogled je bilo dvajset portretov, ki jih je slikarka Veronika Svetina naredila že v letih od 2001 do 2004, a so bili originali tokrat razstavljeni prvič. Predstavljena so bila samo dela, ki jih je Svetinova delala osebno, torej z neposrednim upodabljanjem, saj avtorica meni, da le tako narejen portret razkriva ne samo podobo, ampak tudi osebnost posameznika. Veronika Svetina je članica Društva šaleških likovnikov, zato je o njej in njenem delu spregovoril Salih Biščič, predsednik društva, ki ji je čestital za vse dosežke in priznanja.

Večer je bil zaradi aktualnih vsebin pospremljen z mnogimi emocijami, za lep glasbeni program sta poskrbeli dve učenci GŠ Nazarje, organizator dogodka je bil Zavod za kulturo Šoštanj. Na dogodku je Veronika Svetina portrete prisotnim portretirancem podarila, razstava pa je že zaključena.

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

Foto Dejan Tonkli

Potopis

Brazilija

SALVADOR BAHIA

Latinska Amerika je bila na najinem seznamu, že odkar sva se začela potepati po svetu. A je vedno nekako izpadla, ker je tako daleč in tako velika. Lani poleti pa je padla odločitev. Greva v Južno Ameriko! Enosmerno karto in nekaj začetnih nastanitvev sva rezervirala že pol leta prej, kar sicer ni najina navada. Ponavadi planirava iz dneva v dan, da se človek počuti bolj svobodnega. Končno je prišel težko pričakovani 8. november. Iz Belih Vod sva se odpeljala na ljubljansko postajo. Z GoOptijem sva šla v Benetke, od tam pa sva letela v Lizbono. Ker je bil najin let tak, da bi morala na letališču čakati 21 ur do naslednjega letala v Brazilijo, sva prespala v Lizboni. Naslednji dan naju je čakal 8-urni let do Salvadorja v Braziliji.

Foto Osebni arhiv

V Salvadorju sva se namenila ostati 10 dni. Najela sva stanovanje od domačinke Ane, ki je po mailu delovala zelo simpatično. Stanovanje je bilo na super lokaciji, par minut od plaže. Ko potujeva, se rada v večjih mestih zadrživa malo dlje in si občasno tudi sama kaj skuha. Sploh kavico in zajtrk. Eden od večjih užitekov na poti je prvi obisk večjega supermarketa kjerkoli v tujini. Ure se klativa po trgovini in pregledujeva, kaj na tej strani sveta jedo in pijejo, kaj imajo, česar mi nimamo, kakšne so cene ... Ugotovila sva, da so cene kar visoke. Kot v Sloveniji. Prvo jutro, po dolgem spanju in ogromnih količinah zelo dobre brazilske kave, sva se na poti do bankomata in trgovine sprehodila do plaže. Res je zelo lepa, peščena, morje je azurno modro, a med vikendi nabita do konca. Ženske vse nosijo tangice, ne glede na to, kako velika je rit(ka). Takoj vidiš, katera ni domačinka, ker ima normalne kopalke. Salvador je na prvi pogled zelo afriški. Veliko je črncev – Brazilcev, ki so potomci sužnjev, ki so jih pred mnogo, mnogo leti vozili z ladjami iz Afrike. Temu je prilagojena tudi kultura in hrana. Na trgu sva opazila stojnico s starejšo gospo, ki je nekaj pekla. Pripravljala je salvadorsko specialiteto, imenovano acaraje, polpetko, narejeno iz fižola in ocvrto v palmovem olju, nadevano s škampi in omako. Jed

naj bi bila res zelo okusna, vsi so jo hvalili. Jasnó, da sem jo kupila in poskusila, a mi ni bila všeč. Brez posebnega okusa, a zelo nasitno.

Naslednji dan sva se odpravila proti nakupovalnemu centru Barra, ki ima 5 nadstropij. Šla sva po daljši poti, ob obali. Pot je bila lepa in živahna. Polno kavarnic z živo latino muziko, lepa obala, sončni zahod, toliko različnih ljudi, domačinov in turistov ...

Na poti sva malo zašla. Kar naenkrat sva se znašla v stranski ulici, kjer je 10–15 policajev z orožjem preiskovalo eno od hiš. Kaj točno se je dogajalo, ne veva, a občutek v želodcu ni bil prav dober. So nama pa vsaj povedali, kako čim prej priti do Barra centra. Nakupovalni center je pač tak kot vsi, le da so trgovine nam nepoznane. Naslednji dan sva se odpravila v stari del mesta – Pelourinho. Na turistične informacije sva šla po turistično karto in ugotovila, da ne govorijo angleško!

BARBARA PETERNEL

tržnico, kjer najdeš spominke za vsakogar. Našla sva prijeten lokalček, ki je kar vabil, da se ustaviš. Pojedla sva slasten sendvič s pečenko in spila svež pomarančni sok. Z dvigalom sva se dvignila nazaj v zgornji del starega mesta in šla na bus do doma. 10 dni je minilo, kot bi trenil. Vsak dan sva si kaj ogledala, raziskovala okolico in se privajala na precej vročo in soparno klimo. Naslednja destinacija, ki sva jo izbrala, je bil Rio de Janeiro.

RIO DE JANEIRO

V soboto sva priletela v Rio okoli treh popoldan. Let je trajal 2 uri, pristanek pa je bil tokrat trd in neprijeten. Rezervirala sva stanovanje pri domačinki Mariani, v zgornjem nadstropju hiše. Njen prijatelj Marcos naju je počakal na letališču in naju dostavil do vrat. Takoj je bilo očitno, da je tu varnost zagotovljena. To bivanje je bilo nekaj posebnega. Ograjeno območje, hrib z nekaj hišami in s svojim malim vlakcem, ki te od vhoda pri vratarju odpelje po hribu do vrat hiše.

S terase sva imela krasen pogled na Rio in celo jacuzzi. Poleg tega je bila kuhinja zunaj, na terasi in je imela kamin za raženj.

Predel Ria, kjer sva stanovala dva tedna, se imenuje Santa Teresa. Leži malo višje od centra in nudi prelep pogled na mesto. Santa Teresa je hrib s hišami, ki je znan po tem, da tukaj živijo predvsem umetniki, slikarji, premožni ljudje. So pa tudi prisrčni mali kafiči, mini trgovine, butiki ... Je pa Santa Teresa tudi soseda zloglasnih favel, kjer prebiva najrevnejše prebivalstvo. Po vsem Rio naj bi jih bilo okoli 600. Pred olimpijskimi igrami 2016 je bilo stanje v favelah znosno, po njih pa se tam dnevno odvijajo prave vojne med policijo in tolpmi, ki imajo v večini kontrolo nad favelami. Za turiste ni nobenih težav, če ne zaideš vanje. Treba je paziti na stvari kot v vsakem velikem mestu in se izogibati stranskih, praznih ulic, sploh zvečer.

Prvi teden v Rio sva imela več ali manj oblačno vreme in dež(ek). Včasih smo bili tako v oblaku, kot bi bila v Belih Vodah pozimi. Je bila pa zato super temperatura, prijetnih 22°C. Tudi ponoči se je dalo super spati, brez klime.

Foto Osebni arhiv

Foto Osebni arhiv

Foto Osebni arhiv

Najin prvi »podvig« v Rio je bil avtobus do trgovine. Naslednji dan sva šla peš po Santa Teresi. Soseska je res nekaj posebnega. V središču, na malem trgu, je polno res luštnih lokalčkov, tja pa

vozi tudi znameniti stari tramvaj iz centra mesta. Končno je prišel dan, ko ni deževalo in sva šla v mesto. V stari del. Malo sva hodila kar tako, proti obali. Pogledala sva eno od mnogih cerkva v mestu.

Foto Osebni arhiv

Vmes sva naletela tudi na vojaški pomorski »muzej«, kjer sva si (ta dan zastoj!) ogledala podmornico od znotraj, vojaško ladjo, helikopter, staro ladjo, s kakršno je plul Vasco da Gama. Kar zanimiva izkušnja, še posebno podmornica.

Nato sva šla peš naprej, brez načrta. V centru imajo dobro označene peš poti, predvsem do bolj znanih, ogleda vrednih zadev. Znakci Walk RIO (peš po Rio) ti kažejo smer in povedo, koliko časa boš hodil. Našla sva bazar, kjer se je trlo ljudi in polno razne robe. Pot naju je nato odpeljala do predela, imenovanega Cinelandija. Tam so bili v parku postavljeni vojaški šotori. Ugotovila sva, da je v Rio teden zdravja. Kot je zgledalo, so se vsi, tudi prebivalci favel, lahko dali pregledati zastoj!!! To je res pohvalno. Ogledala sva si še staro biblioteko in dan je bil za nama. Rio je veliko mesto, noge hudo boljijo, če ga želiš videti peš. A se splača. Naslednji dan sva šla na znameniti stadion Maracana. Čeprav nisva huda nogometna privrženca, je treba obiskati ta svetovno znani stadion. In ogled je bil zelo zanimiv. Od tam sva se z metrojem odpeljala na COPACABANO. Da vidimo, kaj je na tej svetovno znani plaži, da vsi rinejo tja. Ja, res je velika, dolga, peščena ... lepa.

Panoramska fotografija ni najina, a takole lahko dobiš Copacabano le z letala ali s kakega visokega hotela ob njej. Ta dan ni bila tako polna, ker je bilo vreme oblačno in tudi ni bila čisto glavna sezona. Valovi so bili zelo visoki in kopanje ni bilo dovoljeno. Prehodila sva 4 km vzdolž plaže. Noge so bolele, je bilo pa super, ker ni bilo vroče. Za novo leto pride na Copacabano gledat ognjemet 2 milijona ljudi – vsa Slovenija!!!

Po Copacabani sva sedla na bus in šla proti znamenitim stopnicam Selaron, imenovane po umetniku Jorgu Selaronu, ki je stanoval ob stopnicah. Prej običajne stopnice so sedaj znamenitost Ria. Jorge Selaron je bil sicer iz Čila, a po dolgih potovanjih se je ustalil v Rio. S svojim delom je želel pokazati

Foto Osebni arhiv

svojo ljubezen do tega mesta. Ploščice je zbiral povsod, veliko so mu jih prinesli ljudje, obiskovalci, pobiral jih je vsepovsod. Včasih je tudi prodajal svoje slike, da je lahko financiral ta projekt. Baj je bil čudak, a zelo prijazen in zgovoren. Pred štirimi leti so ga našli mrtvega na stopnicah pred svojim domom, verjetno umorjenega. Stopnice so res čudovite, polne barv, raznih detajlov, z vsega sveta. Prava kulisa za lepe slikice in paša za oči. Kar nekaj časa sva bila tam in jih občudovala, sedela, se slikala ... Na koncu sva poiskala še svoj bus proti domu in tudi ta dan je bil za nama.

Čas nama je v Rio tekkel zelo hitro. V petek, na prvi res sončni dan, sva se odločila, da obiševa

Kristusa odrešenika, ki s svojimi razširjenimi rokami »objema« Rio, 700 m nad mestom. Glavna znamenitost Ria, s katerega je prelep razgled na celo mesto. Priti do njega, je bila prava dogodivščina, vsaj za naju, ker se nisva prej pozanimala. Na vrh vozi vlakec skozi lep tropski gozd. A midva ga žal nisva videla, ker nisva kupila kart vnaprej. Sva šla pa s kombijem, ki sicer ni imel tako slikovite vožnje, je bila pa ta zato hitrejša, klimatizirana in čisto do vrha. Tako ali drugače, važno je, da sva prišla na Kristusa. Obisk 30 m visokega spomenika Kristusa je bil boljši, kot sem mislila, da bo. Vse je zelo dobro organizirano. Na vrhu je seveda vedno huda gužva. Niti ni govora,

Foto Osebni arhiv

Foto Osebni arhiv

da bi se slikal sam pred njim. Ljudje pred njim čisto ponorijo. Ležijo, klečijo, z razširjenimi rokami ... samo, da bi se slikali z njim v ozadju. Razgled je fantastičen. Vidiš cel Rio. Pod njim je tudi kapela, kjer mnogi molijo. Še midva sva na hitro stopila noter in »zmolila« eno kratko.

Zvečer, ko sva prišla z »Jezusa« v stanovanje, sva se odločila zakuriti žar. Kupila sva dva gigantska steaka in piščanca, klobaso, papriko ter čebulo za različne.

Oglje sva imela, lesa pa ne. Kako zdaj zakuriti to oglje. Tu uporabljajo nek alkoholni gel, s katerim namočijo oglje, ki se potem vžge. Ker ga nisva imela, je bila težava tu. Šla sva ven, iskat les ... A to niso Bele Vode. Les sicer je, vendar je vlažen. Z vrečko sva pobirala mini vejice. Če naju je kdo videl, si je mislil, da sva malo čez les. Nabrala sva jih eno majhno vrečko. Dala sva malo papirja, vejice in zakurila. Kadilo se je, je pa le zagorelo in ko sva dodala še oglje, se je bilo treba kar fino namučiti, da sva prišla do stopnje, ko je bil roštilj pripravljen za peko. In glej ga zlomka ... čim sva dala gor steak in različne, je zadišalo ... čez dobre pol ure sva jedla najboljšo večerjo do takrat.

Govedina je tule res enkratna, zrezek je bil super, zame sicer premalo krvav, za Dragota »glij taprav«. Tudi različni so bili enkratni, klobasa sploh.

Naslednji dan sva se spet odpravila raziskovat Santa Tereso, sosenko, v kateri stanujeva. Peš sva šla do znamenitosti Parque des Ruinas, kulturne ruševine, kjer lahko poseadaš na kavici, imaš lep razgled, hodiš po parku, greš v muzej ... Od tam sva se spustila po Selaronovih stopnicah v mesto. Ogledala sva si katedralo San Sebastiana, zelo zanimiva, ogromna cerkev, s prelepimi vitraži. Tudi z lepimi jaslicami.

Naslednji dan sva obiskala AquaRio. Akvarij, ki naj bi bil največji v Južni Ameriki. Vedno si rada ogledam živalski vrt ali akvarij v večjih mestih. To bo pa zanimivo, sva si mislila. Tudi vstopnina je bila kar zajetna – 22 EUR po osebi. Kakšno razočaranje. Mogoče je največji akvarij v Južni Ameriki, a potem morajo biti ostali res slabi ali pa jih sploh ni! Razen tunela pod vodo, kjer nad teboj plavajo ribe in celo en morski pes(ek), je bilo vse skupaj zelo borno.

Po akvariju, ki sva ga obiskala v Lizboni pred dvema letoma, je ta deloval kot malo večji otroški bazenček z nekaj ribicami. Najbolj pa me moti to, da je zelo malo napisano tudi v angleščini. Tudi angleško govorečih je v Rio zelo malo. Človek težko verjame, v taki svetovni metropoli. A je tako. Zgleda, da so sami sebi zadosti. No, saj je Brazilija res zelo velika in 208 milijonov ljudi ni malo. Pa vseeno ...

Od akvarija sva odšla peš proti centru, vmes občudovala krasne grafite, ki jih je Rio poln, in muzej prihodnosti, ki s svojo zanimivo pojavo prav vabi, da si ga ogledaš.

Naslednji dan je bilo vreme sončno in ta dan sva se določila, da greva na Pão de Açúcar – sladkorni stožec. Razgledna točka in ena glavnih znamenitosti Ria. Visok je skoraj 400 m, nanj se pripelješ z gondolo in z vrha nudi prekrasen pogled na cel Rio, na Copacabano ... na »Jezusa« v oblakih in ostale lepote Ria de Janeira ... kamorkoli pogledaš – prelepe plaže, hribčki, tropski gozd ... in vmesna postaja gondole – hrib Urca (200 mnv) s pogledom na »cukerka«.

Foto Osebni arhiv

Rdeča plaža pod »Sladkorčkom« Predzadnji dan v Rio sva si rezervirala turo po faveli Rochina – največji faveli v Braziliji.

Je druga največja v Latinski Ameriki – večja je le še v Mehiki. V povprečju na 1 km² živi okoli 100.000 ljudi. Kako? Eden nad drugim, v »stanovanjih«, velikih 10–20 m².

Rochina je od leta 2011 pod kontrolo vojaške policije. Ko se voziš skozi, je je res veliko – zaradi varnosti. Nikoli pa ne veš, kdaj lahko spet počti in se bosta spopadli vojaška policija in kakšna mamilarška tolpa. Vse se vrti okoli droge. Midva sva za obisk izbrala agencijo Marcela Armstronga – začetnika tur po favelah. Vožnja do favele je zanimiva. Iz zelo, zelo bogate soseske prideš direktno v favelo. Bilo nas je 6 – dva črna tipčka iz New Yorka, en Kitajec, punca iz Paname in seveda dva Slovenčka – midva. Nekaj časa smo kar stali tam in se gledali. Končno nam je vodička rekla, da je varno in se lahko sprehodimo. Obiskali smo šolo, videli, da imajo medicinski

center za cepljenja, polno trgovinic, gostilnic, lepotilnih salončkov, celo zobozdravstveno ordinacijo ... Na kratko, midva sva bila zelo prijetno presenečena. Res je, da je električna napeljava čisto indijska, kabli visijo povsod, velikokrat je speljana od kod na črno, tudi smeti imajo kar nekje na kupu.

A na splošno je to soseska, kjer imajo vse, le bolj skromno. Ceste so čiste, ni veliko smeti po tleh. Ljudje so urejeni, prijazni ...

Po besedah vodičke so ljudje zadovoljni, veseli, ponosni na svojo sosesko. In so tudi lahko. Vozi celo avtobus iz mesta, zgradili so jim most čez avtocesto, ki vodi do športnega centra za mladi, da ne postopajo po cestah in se ne ukvarja s kriminalom. Nisva imela občutka, da bi bilo nevarno. Pač soseska, sicer slaba in umazana za premožnejše prebivalce Ria, a po najinem mnenju prav lepo urejena.

Vse favele niso tako varne kot ta. Tista, ki sva jo midva videla s terase, je zelo nevarna. Dve tolpi

se še vedno bojujeta za oblast. Zato je bilo tudi velikokrat slišati streljanje. In kdo ve, koliko je še takih po Rio. Prej sem omenila, da jih je 600, pravijo, da jih je okoli 1000. Vsakič, ko sva omenila, kje prebivava, sva dobila isti odziv: »Be careful, are you feeling safe?« (Bodita previdna, se počutita varno?) Seveda se. Res pa je, da ne lutava okoli ponoči in da nama avtobus ustavi pred vrati. Vse za lep razgled.

Po turi sva izstopila v Ipanemi, v bogatem delu Ria.

Razlike med bogatimi in revnimi so res zelo očitne. Rio sva zapustila z enim solznim in drugim veselim očesom. Priraste ti k srcu. Je mesto kot nobeno drugo. A po drugi strani sva videla vse, kar sva si zadala, in čas je bil, da greva novim dogodivščinam naproti ...

SLAPOVI IGUASSU – BRAZILSKA STRAN

Iz Ria sva preko Sao Paola letela na slapove Iguassu, ki so svetovno znana naravna lepota.

Slapovi Iguassu ležijo na meji med Argentino in Brazilijo. Večji del, 80 %, jih leži v Argentini, ostalih 20 % v Braziliji. Skupno je slapov okoli 275, široki so 2.700 m in visoki tudi do 90 m. Midva sva se odločila, da si jih bova ogledala z obeh strani. Najprej z Brazilske, kjer sicer ne prideš tako blizu središču, a je zato panoramski pogled res lep.

Najela sva stanovanje v mestu Foz do Iguaçu, ki živi predvsem od turizma in slapov. Klima je bila popolnoma drugačna kot v Rio ali Salvadorju. Soparna vročina in vlaga. Do slapov sva se odpeljala z avtobusom. Park ob slapovih je lepo urejen, v njem vozi avtobus z odprto streho. Lahko se sprehodiš ob reki, saj je narejena prav prijetna pot vse do glavnega podesta, kjer je razgled fantastičen. Česa drugega, razen slapov, to mestece ne ponuja, zato sva ostala le par dni. Ves mesec v Braziliji je zelo hitro minil. Naslednji cilj je bil obiskati Paragvaj in Argentino. O tem pa več naslednjic.

Foto Osebni arhiv

OBČINA ŠOŠTANJ
Na osnovi Pravilnika o sofinanciranju humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev iz proračuna Občine Šoštanj – uradno prečiščeno besedilo (UPB1), (Uradni list Občine Šoštanj, št. 8/2018) Odloka o proračunu Občine Šoštanj za leto 2019 (Uradni list Občine Šoštanj št. 10/2018) in sklepa župana Občine Šoštanj z dne 24. 5. 2019, Občina Šoštanj objavlja

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje programov na področju humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev, ki jih bo v letu 2019 sofinancirala Občina Šoštanj

I. NAROČNIK: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj.

II. PREDMET RAZPISA: sofinanciranje letnih programov humanitarnih in invalidskih organizacij, društev in zvez društev, ki v letu 2019 izvajajo dejavnost za občane občine Šoštanj.

III. Pravico do sofinanciranja programov na tem razpisu imajo izvajalci (društva), ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da imajo sedež na območju občine Šoštanj in izvajajo dejavnost za občane občine Šoštanj,
- društva, ki delujejo na področju humanitarnih in invalidskih dejavnosti, imajo lahko svoj sedež tudi izven območja občine Šoštanj, njihovi registrirani člani pa morajo biti tudi občani občine Šoštanj,
- da opravljajo dejavnost na neprofitni ravni,
- da imajo urejeno evidenco o članstvu, plačani članarini in ostalo dokumentacijo, kot jo določa zakon,
- da so registrirani in delujejo neprekinjeno najmanj eno leto,
- da imajo zagotovljene materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničevanje načrtovanih aktivnosti,
- da občinski upravi redno dostavljajo poročila o realizaciji programov.

IV. OKVIRNA VIŠINA SREDSTEV: sredstva za izvedbo javnega razpisa so predvidena v občinskem proračunu na postavki 20046001 Humanitarna društva in organizacije v okvirni višini 6.500,00 EUR.

V. RAZPISNA DOKUMENTACIJA s POGOJI IN MERILI ZA DODELITEV SREDSTEV je na voljo na Občini Šoštanj in na njenem spletnem naslovu www.sostanj.si.

VI. ODDAJA VLOG: vloge morajo biti podane v skladu z razpisno dokumentacijo skupaj z dokazili in prilogami. Poslane morajo biti v zaprtem ovitku na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom: »Javni razpis za sofinanciranje programov na področju humanitarnih in invalidskih dejavnosti za leto 2019 – NE ODPIRAJ« najpozneje do SREDE, 3. julija 2019. Šteje se, da je prijava prispela pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo vlog na pošti s priporočeno pošiljko ali oddana do 12. ure v tajništvo Občine Šoštanj. Prepozno oddanih vlog komisija ne bo obravnavala. Na hrbtini strani ovitka mora biti naveden naziv in naslov (sedež) vlagatelja.

Dodatne informacije in pojasnila so na voljo na naslovu: alenka.verbic@sostanj.si, in na tel. št. 03 898 43 14.

VII. DATUM ODPIRANJA VLOG: predvidoma četrtek, 4. julija 2019.

VIII: SKLEP O IZBIRI PROGRAMOV bodo vlagatelji prejeli v 7 dneh po vrednotenju vlog.

IX. POGODBE O SOFINANCIRANJU bodo z izbranimi vlagatelji sklenjene v 10 dneh po končanem postopku.

X. OBDOBJE PORABE DODELJENIH SREDSTEV: izvajalci morajo dodeljena sredstva porabiti v proračunskem letu, za katerega velja ta razpis (l. 2019).

Številka: 129-0011/2019-2

Datum: 24. 5. 2019

ŽUPAN OBČINE ŠOŠTANJ

Darko MENIH, prof., l. r.

OBČINA ŠOŠTANJ
Na podlagi 114. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07-UPB1, 56/08, 4/10, 20/11 in 11/13), Pravilnika za vrednotenje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj – uradno prečiščeno besedilo (UPB1), (Uradni list Občine Šoštanj, št. 8/2018), na podlagi Odloka o proračunu Občine Šoštanj za leto 2019 (Uradni list Občine Šoštanj št. 10/2018) in sklepa župana z dne 24. 5. 2019, Občina Šoštanj objavlja

JAVNI RAZPIS za sofinanciranje programov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj za leto 2019

I. PREDMET RAZPISA

Predmet razpisa je sofinanciranje programov in delovanja ljubiteljskih kulturnih društev v letu 2019, ki delujejo na območju občine Šoštanj in so lokalnega pomena.

II. POGOJI ZA SODELOVANJE NA RAZPISU

Na razpis se lahko prijavijo izvajalci (kulturna društva, kulturne sekcije pri društvih, posamezniki) na območju občine Šoštanj, ki izvajajo neprofitno dejavnost na področju kulture in izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da imajo sedež društva na območju občine Šoštanj,
- da so registrirani skladno z Zakonom o društvih najmanj eno leto pred objavo razpisa,
- da imajo osnovne materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničevanje načrtovanih dejavnosti,
- da imajo evidenco o članstvu,
- da opravljajo svojo dejavnost na neprofitni osnovi,
- da pristojnim občinskim organom redno dostavljajo letna poročila o realizaciji programov,
- da imajo zagotovljene osnovne pogoje za izvajanje prijavljenih programov,
- da za isti program niso (so)financirani iz proračuna Občine Šoštanj oz. da za isti program ne kandidirajo na javni razpis po kateremkoli drugem pravilniku o sofinanciranju dejavnosti s strani Občine Šoštanj,
- da izpolnjujejo vse ostale pogoje iz Pravilnika tega razpisa.

III. OKVIRNA VIŠINA SREDSTEV

Sredstva za ta razpis so predvidena v občinskem proračunu na proračunski postavki 18033002 Programi in delovanje ljubiteljskih kulturnih društev v okvirni višini 51.500,00 EUR.

IV. MERILA IN KRITERIJI

Merila in kriteriji za določanje višine sofinancerskih sredstev so določena v zgoraj citiranih dokumentih in so sestavni del razpisne dokumentacije.

V. ROK ZA PRIJAVO NA RAZPIS

Vloge na javni razpis morajo biti podane v skladu z razpisno dokumentacijo skupaj z dokazili in prilogami. Poslane morajo biti v zaprtem ovitku na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom: Javni razpis za sofinanciranje programov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Šoštanj za leto 2019 – NE ODPIRAJ, najpozneje do SREDE, 3. julija 2019. Šteje se, da je prijava prispela pravočasno, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo vlog na pošti ali do 12. ure v tajništvo Urada župana Občine Šoštanj. Prepozno oddanih vlog komisija ne bo obravnavala. Na hrbtini strani ovitka mora biti naveden naziv in naslov (sedež) vlagatelja. Dodatne informacije in pojasnila so na voljo na spletnem naslovu (alenka.verbic@sostanj.si) ali na tel. št.: 03 898 43 14.

VI. RAZPISNA DOKUMENTACIJA:

Razpisna dokumentacija je prijaviteljem na voljo v upravni stavbi Občine Šoštanj na Trgu svobode 12 ali na njenem spletnem naslovu www.sostanj.si.

VII. DATUM ODPIRANJA VLOG: predvidoma četrtek, 4. julija 2019.

IX. OBVEŠČANJE O IZIDU JAVNEGA RAZPISA: kandidati na javnem razpisu bodo o izidu javnega razpisa predvidoma obveščeni v roku 30 dni od roka za oddajo prijave.

X. OBDOBJE PORABE DODELJENIH SREDSTEV: izvajalci morajo dodeljena sredstva porabiti v proračunskem letu, za katerega velja ta razpis (l. 2019).

Številka: 61000-0001/2019-2

Datum: 24. 5. 2019

ŽUPAN OBČINE ŠOŠTANJ

Darko MENIH, prof., l. r.

Knjižnica

Mestna knjižnica Šoštanj – junij 2019

KNJIŽNI SEJEM

PONEDELJEK, 3. 6. 2019, OB 10.00 DO 18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu. Simbolična cena knjige je 1 €.

OTVORITEV RAZSTAVE

PONEDELJEK, 3. 6., OB 18.30

Zvone A. Čebul, zbiratelj: V poletu skozi Šoštanj

Gospod Zvone A. Čebul slovi kot eden izmed najpomembnejših zbirateljev kulturne dediščine tako lokalno kot širše. S ponosom se ozira na dogodke iz preteklosti slovenskega naroda in na svoje rojstno mesto Šoštanj. Preteklost združuje s sedanostjo, zato redno izdaja spominske razglednice, s katerimi poudarja pomembne dogodke iz zgodovine našega širšega okolja ali lepoto in pomembnost svojega rojstnega kraja. Del zbirke bo predstavljen v Mestni knjižnici Šoštanj od 3. junija do 31. avgusta, z otvoritvijo v ponedeljek, 3. junija, ob 18.30.

Avtor razstave je Dušan Rebec, grafično jo je oblikoval Peter Groznik.

»Sedanost in prihodnost bi bili prazni brez zapisov preteklosti.« Zvone A. Čebul, zbiratelj

POLETNA PRAVLJICA

JUNIJ 2019

Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o koncu šole, počitnicah, naravi in živalih poleti. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

POLETNO BRANJE

Od 17. junija v Mestni knjižnici Šoštanj pripravljamo poletno obarvane koticke, označene z oznako POLETNO BRANJE in VREČKE POLETNEGA BRANJA. Da boste lažje in hitreje izbrali gradivo za počitnice in dopust!

MARJETKA BLATNIK

**REVIJA ZA KULTURNA
IN DRUGA VPRAŠANJA
OBČINE ŠOŠTANJ IN ŠIRŠE**

Izdaja

Zavod za kulturo Šoštanj,
Trg svobode 12, 3325 Šoštanj,
zanj Kajetan Čop, direktor.
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Odgovorni urednik

Jože Volk

Vodenje redakcije

mag. Milojka B. Komprej

Jezikovni pregled

Jože Volk

Oblikovanje, prelom strani

Media Center, Marko Gorjup s. p.

Tisk

Grafika Gracer d. o. o.

Naklada

600 izvodov

Kritične pripombe na vsebino ali obliko

Lista bodo dosegle svoj namen
le, če jih boste posredovali s kratkim
sporocilom na e-naslov
list.revija@gmail.com.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke
za **LIST št. 6/2019** pošljete najkasneje
do 21. junija 2019 na elektronski
naslov **list.revija@gmail.com.**

Avtorica naslovnice Vida Volk